

KAHVE

TEVFİK OVACIK

Kahveci Rıza cami hocasından bile erken uyanmıştı. Ezanın vakti daha gelmeden gaz lambasını yaktı. Sonra bakır kazanı taze suyla doldurdu. Akşamdan özenle hazırladığı odunları tutuşturdu. O zamanlar çay odun ateşinde ağır ağır demlenirdi; Pıynar kökü, harnup ve zeytin dalının çıtırtısı sabahın sessizliğini doldurdu.

Rıza akşam kahveyi temiz bırakmasına rağmen, yine de masaları yokladı. Kül tablalarını dağıttı. Sandalyeleri düzenledi. Rıza'nın titizliğini köylü çok beğenir *“Rıza'nın çayı başka olur”* derlerdi. En huylusu bile çayı rahatlıkla içerdi. Ateş iyice yanmış, kazan kaynamaya başlamıştı. Demlenmek üzere demliklere su çekti.

Bu arada kendine bir kahve yapıp köşeye oturduğunda ezan okunuyordu. Bir sigara yaktı. Sabahın serinliğinde derin bir nefes çekti sonra yavaş yavaş dumanı üflerken bir an derin bir düşünceye daldı. Köyün en kalabalık mekânında yalnızlığını fark etti. En çok bu anlarda kendi ile konuşurdu. Kendini dinler hayallere daldı.

Doğu ve Güneydoğu şehirlerinin çoğunluğuna Antalya otobüsü buradan geçerdi. Son otobüsler kahvenin hemen önünden geçen Antalya, Mersin istikametinde dönüş yolunda geçişlerini tamamlıyordu. Kahve işine başladığı gençliğinden beri bu onun günlük rutini idi. Yollar, balıkçılar, tarlaya giden çiftçilerin sesleri onun sabah ezgileri olmuştu.

Barakadilerini kaldırmak üzere denize açılacak olan balıkçılar birer birer kahveye gelmeye başladı. Köy otobüsünün motorunu muavin çalıştırdı. Eşref amcanın kamyonundan

dönüştürme Vabis marka otobüsü Silifke yolculuğuna hazırlanıyordu. Yolcular ve sipariş verecek olan köylüler de yavaş yavaş toplanmaya başladılar.

Cami cemaati de dağılmaya başladı. Onlar da günün ilk çaylarını içip eve veya işlerine gidecekler. Bu arada çay çoktan demlenmiş, demini almıştı. Rıza çayları tepsiye koydu, dağıtıyordu. Kimin kaç şekerli çay içtiğini ezbere bilirdi. Açık, demli, az şekerli şekersiz... Hatta beş şekerli içen bile olurdu. Silifke otobüsü yola koyuldu, balıkçılar teknelerinde çoktan motoru çalıştırdılar sesleri geliyordu.

Hasan Ali, Tekin Ali, Çolak Koca, Çıplak Hasan, Cort Mustafa, Kubul Ahmet'in her birinin teknesi motor sesinden sandallar adeta yoklama yapıyordu. Köylünün çoğu bunu bilirdi. İşçiler de geldi, onlar günlük çalışırlardı. Genelde tarlada yevmiyeci ya da tomruk kamyonlarını yüklemek için gelirlerdi Evli evine işli işine...Hava aydınlanıyordu.

Kahvenin oyuncu müdavimleri de vardı ama biraz insanlardan çekiniyorlardı. Hava biraz daha aydınlansın diye beklediler Herkes dağılınca domino grubu masanın başına geçti 1970'li yıllar, yaz başı Haziran günü Hava aydınlandı. Öğleye doğru pişti oynayan iki arkadaş. Altmışaltı oynayan diğer iki kişi de yerlerini aldı.

Bu durum öğlene kadar devam ederdi. . Öğleden sonra okey masaları da kuruldu. Artık kahve oyunculara ve yancılara kaldı. Bu arada Silifke'den dönen otobüsle gelen tek tük gazeteden bugüne kalan sayfalar masanın

üzerindeydi. Her bir sayfa sırayla okunurdu. Abdi abi ve birkaç bulmaca meraklısı da bir masada bulmaca çözüyordu.

İkinci üstü kahveye çantalı iki kişi geldi. Köyden üç beşi kişi ilgi gösterdi. Sandalyeler çekildi çaylar söylendi. Birisi Bu kahvenin kekik çayını duymuş kekik çayı istedi. Tarımla ilgili olarak aşı, gübre ve budama için bilgilendirme yapacaklarmış. Hoş geldin diyen Mehmet ve arkadaşı köylülere konuyu anlatmalarına rağmen üç beş kişiden başka kimse gelmedi.

Oyuncular devam ediyordu. Bazıları kafayı bile kaldırmadı. Okey ve domino sesleri daha çok ses veriyordu. Yıl 1974 bir Temmuz günü kahve yine dolu. Kimi kenara çekilmiş çay içiyor yoldan geçeni seyrediyor. Oyun masaları her zamanki gibi dolu. Yancılar da pür dikkat izliyorlar. Daha önceki bir oyunun rövanşı oynanıyor Domino masasında da iddia var. Hoşkin oynayanlar çok heyecanlı.

Domates mevsimi kahve, Tüccarlar, üreticiler kahvenin önü kalabalık, günlük domates fiyatı belirleniyor. Helikopter sesleri geldi. Az sonra dört helikopter kahveden beş yüz metre kadar ileriye indi. Helikopterlerin sesini duyan çocuklar ve birkaç genç o tarafa doğru koşular. Gencin birisi koşa koşa geldi muhtarını istiyorlarmış. Muhtar bir motorcunun arkasına bindi gitti

O zamanlar Rus marka motorsikletleri kısa mesafeli taşıma araçlarıydı. Oyundaki heyecan devam ediyor yeni demlenmiş çayları Kahveci Rıza dağıtıyordu. Nihayet muhtar geldi ve duyuruyu yaptı. ‘‘Birkaç saat sonra askeri birlikler köyümüze gelecekti. Sonradan öğrendik ki Kıbrıs Barış Harekati’nın hazırlığı yapılmıymış. O an tatbikat olarak söylemişlerdi.

Oyunculardan istifini bozmadan ‘‘Ne zaman harekât başlayacak’’ diye, sordu? Öteki ‘‘birkaç saat sonra geleceklermiş’’ dedi, oyuna devam ediyordu. Yıl 1975. Her beş yılda bir nüfus sayımı yapıldığı günler. Yine bir Pazar, nüfus sayımı günü var. Sokağa çıkma ilan edilmiş. Bugün evler kalabalık. Herkes sayım ekibini bekliyor. Evin hanımı da memnun aile tam kadro evde, çaylar demleniyor. Birlikte kahvaltı öğle yemeği,

Ekip bekleniyor. En çok sıkılanlar kahve müdavimleri. Sıkıntıdan patlıyorlar. Kapıdan kapıya konuşuyorlar. Sayımı yapılanlar birbirine çay içmeye gidiyorlar. Sabırsızlık had safhada Muhtar sayımın bittiğini bildirir bildirmez kahveye akın başlıyor. Oyun masaları kuruluyor. 1978 partililer seçim çalışması yapıyor. Kahvede oyun masası kurulmuş. Kalabalık.

Bir kenara aday ve misafirler oturuyorlar. Birkaç partili köylü eşik ediyor. Oyun devam ediyor. Oyuncular genelde aynı kişiler. 1979 yılında Liseye gideceğim için Silifke’ye taşındık. Her hafta sonu geliyorduk.

Okul zamanı kahveye pek uğramazdım. Aylardan Kasım bir hafta sonu kahvede bir arkadaşın yanına geldim. Babası ile oturuyordu. Hasret giderdik. Köyden, balıkçılıktan bahsettik, turizme dair hayallerimizi konuştuk.

Etrafta yine oyun masaları pür dikkat oyun oynuyorlar. Aralarına gençler almışlar. Kaptan Ali Tekin Ve Mustafa Karaman da geldiler. Onların Balıkçılık kooperatifi tecrübeleri hakkında konuştuk. Köyde böyle bir girişim çok iyi bir birliktelik sağladı. Böyle giderse gelecekte tarımda da böyle bir oluşum olabileceğini. Tarımın örgütlenmesinin ülkemiz için de çok iyi bir örnek olacağını tartıştık.

Mustafa abi çiftçilik yapan köylülerimizden pek ümitli değildi. Ali Tekin neden olmasın diyordu. Çiftçi Ahmet amca da yanımıza oturmuş kulak misafiri oluyordu. *“Sulama kooperatifi başlangıçta çok iyiydi ama bir takım yanlış tecrübeler insanlarda kooperatif düşüncesine karşı bir ön yargı oluşturdu”* dedi. 1988’de Üniversiteyi bitirdiğimde köye dönmüştüm. O zaman dolmuş taksicilik vardı. Babam da köyün ilk dolmuş taksicisiydi.

Eve gitmeden ben kahvenin önünde indim. Merhaba dedikten sonra birer birer herkesin elini sıktım. Birinin elini sıkısam diğerlerini sıkısam çok ayıp olurdu. Oyun oynayanların da ellerini sıktım. Hepsi elimi sıkarken hoş geldin dediler ama gözleri okey tahtasından hiç ayırmadılar. 1992 yılında köye bir heyet geldi. Balıkçı barınağının ilk temeli için görüşeceklermiş. Balıkçılar da geldi. Nihayet yirmi yıllık özlem bitecekti.

Balıkçılar heyecanlıydı. Onlar pür dikkat dinliyorlardı. Kahve yine doluydu ve masaların çoğunda oyuncu vardı. Bazıları da kahvenin öbür köşesinde kendi aralarında konuşuyorlardı. Barınak sanki bizim köye yapılmayacak gibi bir hava vardı. 2000’li yıllar Köye gelip giden eksik olmuyor. Yine bir heyet geldi. Balıkçı barınağına ek olarak çimento için liman yapılacakmış. Kahve yine kalabalık anlarından birini yaşıyordu.

Avrupa’nın en büyük çimento fabrikası yapılacakmış. Dev gemiler gelecekmiş. Köylüye iş vereceklermiş. Başkan heyecanlı, işe

adam sokacak. Onlar seçimlerde oyunu ona verecek. Yapılmasını istiyor. İşsizliğin çok olduğu verimli tarımın yapılamadığı köyde işsizlik çok fazla, doğal olarak insanlar” ***iş olsun da nasıl olursa olsun***” psikolojisi ile bu yatırımı değerlendiriyor. Başkanın ağzı kulaklarında. Oyuncular yine mesaide eller tahta, gözleri rakiplerinde kulakları heyette...

Heyet gidince ; *“Bu limanın bu memlekete zarar vereceğini, bunun fabrikaya yakın bir yerde, Akdere beldesinin karşısında dağa tünel yaparak denize kısa mesafeden taşıma yapılabilir”* demiştim. Uzun dönemde nakliyeden kazanırlar, Denizin turizm potansiyeli korunur. Barınağa ek olarak yapılacak bir liman tozu ile köyün kurulumuna ve insanların sağlığına zarar verir, taşıma anında dar alanda çok büyük trafik yükü olur diyecektim;

Beni yatırıma karşı olmakla, tuzum kuru olmakla suçladılar. Bana hak vermeye kalkan birkaç kişiyi de susturdular. Başkan susuyordu. Onun hayali kolay yoldan işçileri işe sokacak, oy potansiyeli artacak, ilerde kendine ve yakınlarına iş doğacaktı. Oyun oynayanlar arada bir söze karışıyor. Ama devamını beklemeden oyuna dalıyordu. Bu arada barınakla beraber balıkçılar çoğaldı. Amatör balıkçılar da tekne almaya başladı.

Büyük troller boy göstermeye başladı. Dört yıldızlı bir otel açıldı. Araziler değerlendirilmeye başladı. Daha şimdiden bin dekarın üzerinde arazi el değiştirdi. Arazi satışları ile köylü cebine para koydu ama girişimci olamadı. Köyde araba çoğaldı. Eğlence arttı. Sadece Yapal adındaki sentimizde tarım faaliyeti imrenilecek düzeyde yapılıyordu. Orada da kahve vardı ama. İş zamanında genelde kapalı olur ya da nadir insan giderdi.

Semt dayanışma halinde bir ekonomi oluşturmuştu. Her çiftçi neredeyse sera ustası olmuş seracılık uzmanı haline gelmişti. İmece mahallede çok kurumsal bir dayanışmaya dönüşmüştü. Doğumda ölümden düğünde, iş zamanı hemen el ele veriyorlardı. Burada kahvede nadir zamanda çok az oyun oynanırdı. Yıllar geçtikçe arazi satanların paraları suyunu çekti. Arazi satışına aracılık edenler de arazi

satanlar kadar kazanmalarına rağmen onlar da kazançlarını yatırıma dönüştüremedi.

Bir gece sabaha karşı yoldan gelmiştim Kahveci Rıza daha yeni ocağı yakmıştı. Ona yardım ettim. Etrafı topladık. Hem hazırlık yapıyor hem de sohbet ediyorduk. Kahveci Rıza'nın sabah çayı güzel olurdu. Birer çay koydu hasbihal ettik. Yılların kahvecisi nelere şahitlik etmemişti. kendi gözümünden köyümüzde, ülkemizde ve dünyada gelişmeleri değerlendirirken Kahveci Rıza'nın gözünden köyün tarihi dönüşümünü yeniden yaşıyordum.

Nice siyasetçiyi parti gözetmeksizin ağırlamıştı. *"Gelirler vaat ederler sonraki seçime kadar görünmezler"* dedi. Hırlısı, hırsızı, kaçakçısı, yolcusu, kimsesizi, cahili aydını bu kahvenin sandalyelerinde çayını içmişlerdi. Bu tahta masalar ne konuşmalara tanıklık etti. Tüccarlar, emlakçılar, öğretmenler, turistler tarih sayfalarına bu sandalyelerde yazıldılar. Kimi kekik çayı içti kim limonata. Yazın ayranı da meşhurdu.

Gazlı buzdolabının soğuttuğu kadarı ile yazın gazoz içenler de az değildi. Özellikle cumaları komşu köylerden gelenler yanı başımızdaki fırından sıcak ekmek lokum ve çayla beraber karınlarını doyururdu. Hepsi Kahveci Rıza müdavimlerini anlatırken aynı zamanda hüznüleniyordu. Yaşamının bu anıların baş kahramanı olduğunu duyumsarken de sesinde bir gurura şahit oluyordum. *"Hepsi değişti de oyuncular değişmedi. Oyunlar da."* dedim.

"Hatta araziler el değiştirdi, köylünün memleket üzerindeki hakları el değiştirdi ama kahvede oyuncular hiç istifini bozmadı" derken hayıflanıyordu. Kahveci Rıza balıkçı kooperatifi gibi tarım satış kooperatifi de kurulsa iyi olurdu dedi. Dedi de o da kapanmıştı. Keşke devletin kurduğu Tarım Kredi Kooperatifi köylüyü bilinçlendirse dedim. Devlet tarım kredi kooperatiflerini kullanarak ekimi planlasa, çiftçinin ihtiyacını karşılasa komisyoncuya muhtaç etmese derken ikimiz de iç geçirdik.

Çiftçinin toprağını analiz ettirse, daha bilinçli ekim yapılırsa dedim. *"Senin o dediğini bizim köylü kabul etmez"* dedi. Bizim köylü

bildiğinden şaşmaz. Keşke ilçe tarım müdürlüğünde çalışan ziraat mühendislerinin ofisi çiftçinin tarlası olsa, çiftçinin gerçek yaşamını devlete rapor etse, devletin aldığı kararları köylüye aktarsalar" dedi. *"Çiftçi ailelerinin çocuklarının eğitimini, sağlığını planlasalar ne kadar iyi olur"* diye onu tamamladım.

"Bak, çocuklar hızla köyleri terk ediyor" dedi kahveci Rıza. Onlar babaları gibi rezil olmak istemiyor. Seracılık oluncaya kadar ziraattan hiç doğru dürüst kazanan olmadı dedi. *"Asgari ücret, mesai ve sigortaya çok kötü şartlarda var olma mücadelesi veriyor"* dedim. *"Kemer ve Kargıcak bölgelerimizde 1986'da ilan edilmiş Turizm bölgeleri harekete geçse belki köylümüz turizm girişimcisi olur binlerce genç orada iş bulurdu"* diye devam ettim.

"Onu yapacak muhtar, belediye başkanı seçebildik mi" dedi. *"o zaman vekiller geldiler ilan ettiler resim çektiler ve unutup gittiler"* derken sesinde bir kızgınlık vardı.. Bu işler istikrarlı takip işi, liyakatli insan işi dedi. Biz onları seçer miyiz diye sordu? Neden? Dedim Uzun mesele dedi, artık kahve de dolmaya başlamıştı. *"Keşke bu muhabbeti yapabilecek bir ortam olsaydı. Bazı şehirlerde olan; Alibeyhüyük'deki baranalar, Kayseri'de oturma gurupları, Urfa'da sıra geceleri gibi istişare gurupları gibi"* dedim

"Bu konuşmayı kahveye gelenlerle yapamazdık. Sıkılırlar." Dedi. *"Oyuncular varken daha da zor"* dedim. Kahve dolmaya başladı. O ocağa geçti. O ilk çayları tepsiye doldurmaya başladığında ben eve doğru yollandım. Annem babamın rutini, sabah kahvesini yapmış kahvaltı hazırlıyordur. Özlemle eve vardım...